

Energidepartementet

postmottak@ed.dep.no

(kopi til seniorrådgiver Håkon Heløe)

Bergen, 11. oktober 2026

Dette innspillet sendes på vegne av Bergen og Hordaland Turlag (DNT), BirdLife Norge avd. Hordaland, Naturvernforbundet Hordaland, og Norges Jeger- og Fiskerforbund Hordaland.

Vilkårsrevisjon for Maurangervassdragene og søknad om Mauranger 2

Innspill til Energidepartementet fra FNF Hordaland

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Hordaland viser til befaring i Mauranger og Jondal, sammen med bl.a. Energidepartementet (ED) og Statkraft, den 2. og 3. september 2026. I forbindelse med befaringen gav ED høringspartene anledning til å komme med innspill til vilkårsrevisjonen og til Mauranger 2 – da særlig knyttet til NVEs innstillinger i sakene, samt hvis det var momenter som man ikke fikk kommentert under befaringen. Vi takker for denne muligheten, og også for utsatt innspillsfrist til 11. oktober 2026.

Innspillet vårt er delt i to deler: Den første delen gjelder kommentarer til vilkårsrevisjonen for Maurangervassdragene¹ (side 2–4), mens den andre delen gjelder Mauranger 2² (side 4–7).

Til slutt følger tre vedlegg (side 8–12):

1. Juridiske betraktninger knyttet til vanndirektivet og manglende krav om minstevannføring i Austrepollelva.
2. Juridiske betraktninger knyttet til vanndirektivet og Mauranger 2.
3. Lenker til innspill som organisasjonene har hatt til de to sakene underveis i høringsprosessen

Vi gjentar for øvrig i liten grad de innspillene som vi har hatt i saken tidligere, siden vi antar at disse følger saken.

¹ NVE: <https://www.nve.no/konsesjon/konsesjonssaker/konsesjonssak?id=8591&type=V-1>

² NVE: <https://www.nve.no/konsesjon/konsesjonssaker/konsesjonssak?id=8842&type=V-1>

Vi understreker at vi både er overrasket og skuffet over at NVE i så stor grad innstiller på å imøtekomme Statkrafts forslag – både når det gjelder vilkårsrevisjonen og Mauranger 2.

1. Vilårsrevisjon for Maurangervassdragene

Hensikten med denne vilårsrevisjonen er å gi tilbake noe av det som har vært tapt for naturmangfold og friluftsliv i 50 år, på grunn av vassdragsreguleringene. Da kan det ikke være tilstrekkelig å øke minste vannføringen i kun ett av de berørte vassdragene – i tillegg til krav om habitatfremmende tiltak (der sistnevnte krav også kan stilles *utenom* vilårsrevisjoner) – når man samtidig vet hvor store konsekvenser Mauranger-utbyggingen har hatt – og Mauranger 2 (hvis realisert) vil få – for natur- og friluftslivsverdier.

Totalt er det fraført vann fra 20 ulike elvestrekninger i forbindelse med de aktuelle reguleringene. Hadde det blitt gitt tillatelse til reguleringene i dag, har vi grunn til å anta at det hadde vært krav om minste vannføring på *alle* disse strekningene. Dette er med på å illustrere hvor lite økt minste vannføring i kun *ett* av vassdragene utgjør i forhold til de totale negative konsekvensene for natur- og friluftslivsinteressene i dette området. Her støtter vi opp om kommunenes krav om tilførsel av minste vannføring på *alle* fraførte elvestrekninger.

Vi minner om at vassdragsnaturen på store deler av Folgefonnhalvøya er sterkt påvirket av større og mindre vassdragsreguleringer. **Nå har Staten en unik anledning til å restaurere noe vassdragsnatur i et hardt presset område av Vestlandet; da mener vi at en slik anledning må tas på alvor og utnyttes slik det er ment at en vilårsrevisjon skal være.** Vi håper at Energidepartementet er enige med oss i dette, og at behovet for å gi mer tilbake til naturen og friluftslivet på Folgefonnhalvøya anerkjennes fra statlig hold.

Vi mener også at NVE i sin innstilling ikke ser vilårsrevisjonen og Mauranger 2 i tilstrekkelig sammenheng. En utbygging av Mauranger 2 vil bety *ytterligere* negative konsekvenser for naturmangfold knyttet til vassdrag og fjord, og for friluftslivsverdiene i det berørte området – uten at vi kan se at dette blir foreslått kompensert på noe som helst vis i innstillingen til vilårsrevisjonen.

Vi tar også med at fram mot 2050 anslår NVE at økt vannkraftproduksjon i Norge som følge av økte nedbørsmengder, vil ligge i størrelsesorden 3 TWh, mens redusert vannkraftproduksjon som en følge av vilårsrevisjoner vil være i størrelsesorden 0,5 TWh. Dette poenget må også hensyntas ved vurdering av minste vannføring og andre tiltak gjennom den aktuelle vilårsrevisjonen.

Vi minner også om at NVE og Miljødirektoratet i rapporten *Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022*³, anslår krafttapet ved Q95 minste vannføring (for det man i rapporten kaller Maurangervassdraget) til å være 20–50 GWh/år, noe som ifølge samme rapport tilsvarer «< 5 % av samlet produksjon». NVEs innstilling om økning av minste vannføring i Øyreselva medfører et estimert krafttap på 10/11,5 GWh. Dette utgjør ca. 0,7 prosent av total årlig produksjon i Maurangervassdragene. FNF finner det vanskelig å se av innstillingen om dette er det totale krafttapet på grunn av minste vannføringen, eller om dette er krafttapet som kommer som en følge av økt minste vannføring. Det er viktig å få klarhet i dette for å kunne vurdere kostnaden ved foreslått minste vannføring.

I tabell 7.6 i rapporten ser vi også at Maurangervassdraget er ett av seks vassdrag – av totalt 17 – i gamle Hordaland fylke, som er rangert med høyeste prioritet for vilårsrevisjon.

³ Lenke: <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m49/m49.pdf>

1.2 Minstevannføring i Øyreselva

Når det gjelder Øyreselva, ble det under befaringen uttrykt bekymring for at vannslippet fra Markjelkevatnet kan bli «forsinket» ned til Øyreselva hvis vannstanden i Goddalsvatnet er lav (selv om det er et uregulert vann). Vi lurte på hvordan NVE og Energidepartementet vurderer dette. Vi oppfordrer her departementet til å krev et manøvreringsreglement fra Markjelkevatnet, slik at man er sikker på at Øyreselva faktisk får den minstevannføringen som ligger til grunn for kravet i NVEs innstilling. Et slikt «dynamisk» manøvreringsreglement må da se vannføringen i Øyreselva i sammenheng med vannstanden i Goddalsvatnet.

1.3 Minstevannføring i Austrepollelva

I innstillingen fra NVE blir det ikke stilt krav om minstevannføring i Austrepollelva – kun i Øyreselva.

I høringsrunden kom FNF Hordaland med følgende uttalelse når det gjaldt minstevannføring i Austrepollelva og Øyreselva⁴: «Minstevannføringer i Austrepollelva og Øyreselva må utgjøre et minimum når det skal fastsettes nye vilkår for regulering av Maurangervassdragene. Dette underbygges også av NVE og Miljødirektoratets rapport *Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022*; der Maurangervassdragene er beskrevet på side 160. Vi mener at Q95-metoden må ligge til grunn for fastsetting av minstevannføring, da med én verdi for sommerhalvåret og én verdi for vinterhalvåret».

Flere andre høringsinstanser spilte inn ulike minstevannføringsforslag for Austrepollelva. I sin innstilling foreslår altså NVE ingen minstevannføring i Austrepollelva basert på de innkomne forslagene, og skriver at forslagene ville medføre for stort krafttap og for store kostnader i forbindelse med den tekniske løsningen knyttet til et eventuelt slipp av minstevannføring. **FNF Hordaland er sterkt uenig i dette, og vi foreslår nå subsidiært en helårs minstevannføring på 150 liter i sekundet, målt øverst i anadrom strekning.** I Tabell 9 i NVEs innstilling kan vi lese at en helårlig minstevannføring på 200 liter i sekundet målt øverst i anadrom strekning vil gi et svært beskjedent krafttap på 3 GWh per år, som NVE altså mener er for høyt, og ikke anbefaler.

FNF Hordalands reviderte forslag vil gi et enda mer ubetydelig krafttap, men vil hindre tørrlegging av gytefisk, yngel og rogn i Austrepollelva. En slik minstevannføring vil også gi et reelt grunnlag for at tiltak som NVE faktisk foreslår, som å utføre habitatforbedrende tiltak på anadrom strekning, å øke elvetverrsnitt på områder som er påvirket av kanalisering og forbygning, og å legge ut gytegrus, vil kunne ha en reell effekt. Som det går fram av NVEs innstilling i saken, går trolig elva omtrent helt tørr i perioder, så uten en årssikker vannføring vil de foreslåtte habitatforbedrende tiltakene være verdiløse. Et synspunkt som også ble delt av Miljødirektoratet under befaringen.

1.4 Austrepollelva og vanndirektivet

FNF Hordaland mener at Energidepartementet må be Statkraft om ei ny vurdering av minstevannføring i Austrepollelva ut fra rent juridiske forhold. Dette begrunner vi med at NVE sin innstilling bygger på en forutsetning om at det ikke trengs minstevannføring, samtidig som miljømålet for den sterkt modifiserte vannforekomsten, er satt til *moderat økologisk potensial* fremfor *godt økologisk potensial*. NVE omtaler Austrepollelva som en sterkt modifisert vannforekomst, med et mindre strengt miljømål etter vannforskriften § 10 – begrunnet med at det er «uforholdsmessig kostnadskrevende å nå miljømålet». Etter vårt syn er det ikke dokumentert at vilkårene for å redusere miljømålet fra *godt* til *moderat økologisk potensial*, er oppfylte slik EU sitt vanndirektiv krever.

Se mer om dette i vedlegget vårt som gjelder vanndirektivet, på side 8–9.

⁴ Se FNF-uttalelse datert 15. juli 2023, side 4.

1.5 Magasinrestriksjoner

Av hensyn til landskaps- og friluftslivsverdiene i det berørte området, mener vi at det utvilsomt hadde vært på sin plass å vurdere magasinrestriksjoner. Magasinrestriksjoner og minstevannføring er de to viktigste og mest grunnleggende virkemidlene som Staten kan bruke for oppnå hensikten med en revisjon. Og det er vel også *kun* i vilkårsrevisjoner at disse kan pålegges kratverkseier.

Ett eksempel her er Blådalsvatnet i sommerhalvåret, med HRV 15. juni til 15. oktober, da med naturlig avrenning fra Blådalsvatnet i denne perioden. Et annet eksempel er Kvanngrovvatnet, med HRV i samme periode som nevnt for Blådalsvatnet. Disse to magasinrestriksjonene ville vært en stor gevinst for friluftslivet og naturopplevelsene for et stort område rundt disse to magasinene.

1.6 Opprusting av historiske ferdselsårer

Den gamle turistveien fra Austrepollen opp til Mysevatnet er i svært dårlig stand. For omtrent 20 år siden ble turistveien fra Bondhusdalen til Folgefonna restaurert. Vi mener at et tilsvarende arbeid bør gjøres for veien fra Austrepollen. Lokale grunneiere har opplyst at ved bygging av dammen ved Mysevatnet, raste masser ned fjellsiden og skadet den historiske veien. Vi mener at Statkraft, gjennom vilkårsrevisjonen, må pålegges å ruste opp denne unike veien.

Den historiske stien/ferdselsruten over Hardingaskaret er også en god kandidat for opprustning, på strekningen Austrepollen og opp til Hardingaskaret.

Dette er begge tiltak som vil gi noe substansielt tilbake til friluftslivet i området – uten at det påvirker kraftproduksjonen i det hele tatt.

2. Mauranger 2

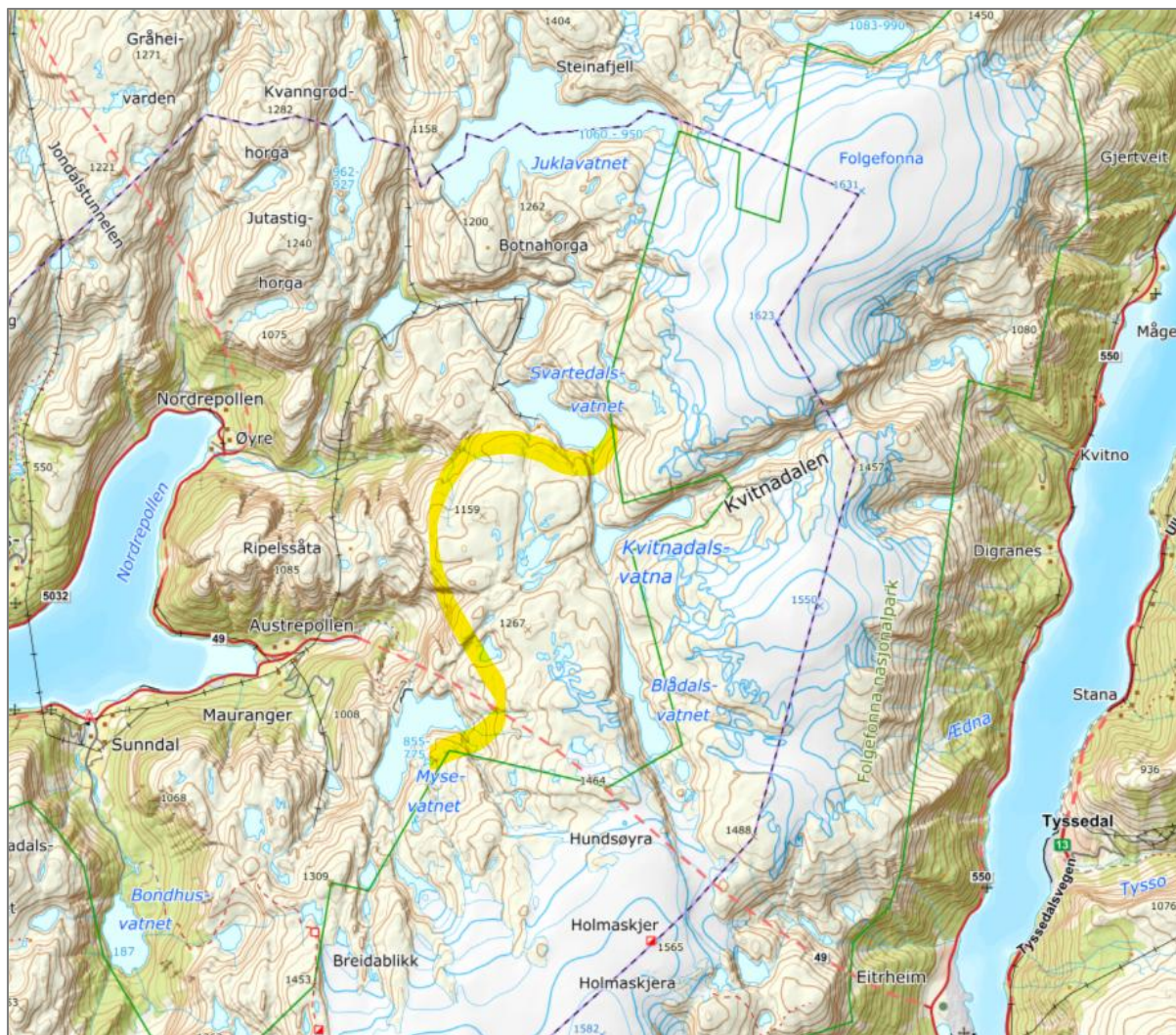
FNF Hordaland er mot at Mauranger 2 blir realisert.

Hvis Energidepartementet gir tillatelse til at Mauranger 2 kan realiseres, ber vi om at departementet endrer på prosjektet:

- Bekkeinntaket i Botnane Sør og ved Bukkspelsvatnet tas ut av prosjektet (i tillegg til at Floetjødnene tas ut, slik NVE har innstilt på).
- Blådalsvatnet tas ut av prosjektet. Tappingen avsluttes helt eller som i dag, med krav om HRV 15.juni–15.oktober med naturlig avrenning via elveutløpet.
- Pumpe Kvitnadalsvatnet tas ut, og kraftlinja inn dit tas ut.
- Bekkeintak Blådalen lukehus og regulering Midtre Kvitnadalsvatn tas ut.
- Lengden på overføringstunnel fra Juklavatnet halveres, og vertikal tunnel ned til kraftverket bygges der tunnel fra pumpe Svartadalsvatnet møter overføringstunnel.

Med disse endringene ville Mauranger 2 blitt et rent pumpekraftverk, og samtidig et avlastende parallelt kraftverk til det nåværende, slik Statkraft ønsker.

Med unntak av dagens tapping av Blådalsvatnet i vinterhalvåret, er hele det store området som er markert i figur 1, uten menneskelige inngrep – og i praksis fungerer det i dag som en «utvidet del» av Folgefonna nasjonalpark. Med nevnte bekkeinntak, det som trolig blir en langt mer aktiv nedtapping av Blådalsvatnet, pumpestasjon ved Midtre Kvitnadalsvatn, og ei høyspentlinje fra Svartedalsvatnet og inn til Midtre Kvitnadalsvatn, vil hele dette nærmest urørte området, få en helt annen karakter enn det har i dag. De negative konsekvensene både for naturmangfold og friluftslivet blir store.

Figur 1. Nasjonalparkgrensen er vist som grønn strek, mens vi har markert det nevnte området – som i dag nærmest er utrørt – omtrentlig med gul tusj. Kartgrunnlag: Kartverket / Norgeskart.no.

2.1 Mauranger 2 og krav i vanddirektivet

FNF Hordaland ber Energidepartementet om å kreve en ny og eksplisitt vurdering av Mauranger 2 opp mot vanddirektivet sitt artikkel 4-regime, inkludert Weser-kriteriene og kravene i CIS Guidance Dokument no. 36, før det blir fattet et vedtak i saken. Dette er nødvendig for å sikre at vedtaket er i samsvar med EØS-retten og bygger på et tilstrekkelig og rettslig korrekt kunnskapsgrunnlag.

Se mer om dette i vedlegget vårt som gjelder vanddirektivet, på side 10–11 .

2.2 Mauranger 2 sett i forhold til klimaendringer og kraftsituasjonen i Europa: Hva blir prosjektets nytteverdi i fremtiden?

Kraftproduksjonen i Maurangervassdragene henger tett sammen med vannføring fra Nordre Folgefonna (se figur 2). Nordre Folgefonna minker, slik også Midtre og Søndre Folgefonna⁵ gjør, og både Nordre og Midtre Folgefonna kan være helt borte før år 2100, ifølge forsker ved Universitetet i

⁵ Bondhusbreen er en brearm av Søndre Folgefonna. For denne har det blitt målt frontposisjonsendring siden rundt 1903. Tilbaketrekingen har vært svært tydelig etter årtusenskiftet, og de siste 20 årene har brefronten trukket seg tilbake med omtrent 500 meter (kilde: Andreassen, Elvehøy og Kjøllmoen i tidsskriftet *Naturen*, utg. 2-2025: *Norske breer i endring*).

Bergen, Jostein Bakke⁶. Men konsekvensene for kraftproduksjonen i Mauranger vil åpenbart være betydelige *lenge* før hele breene er borte. Dette skyldes at vannføringen fra breen vil endres betydelig etter hvert som breen smelter og endrer utstrekning. De pågående klimaendringene vil medføre at nytteverdien av Mauranger 2 endres over tid.

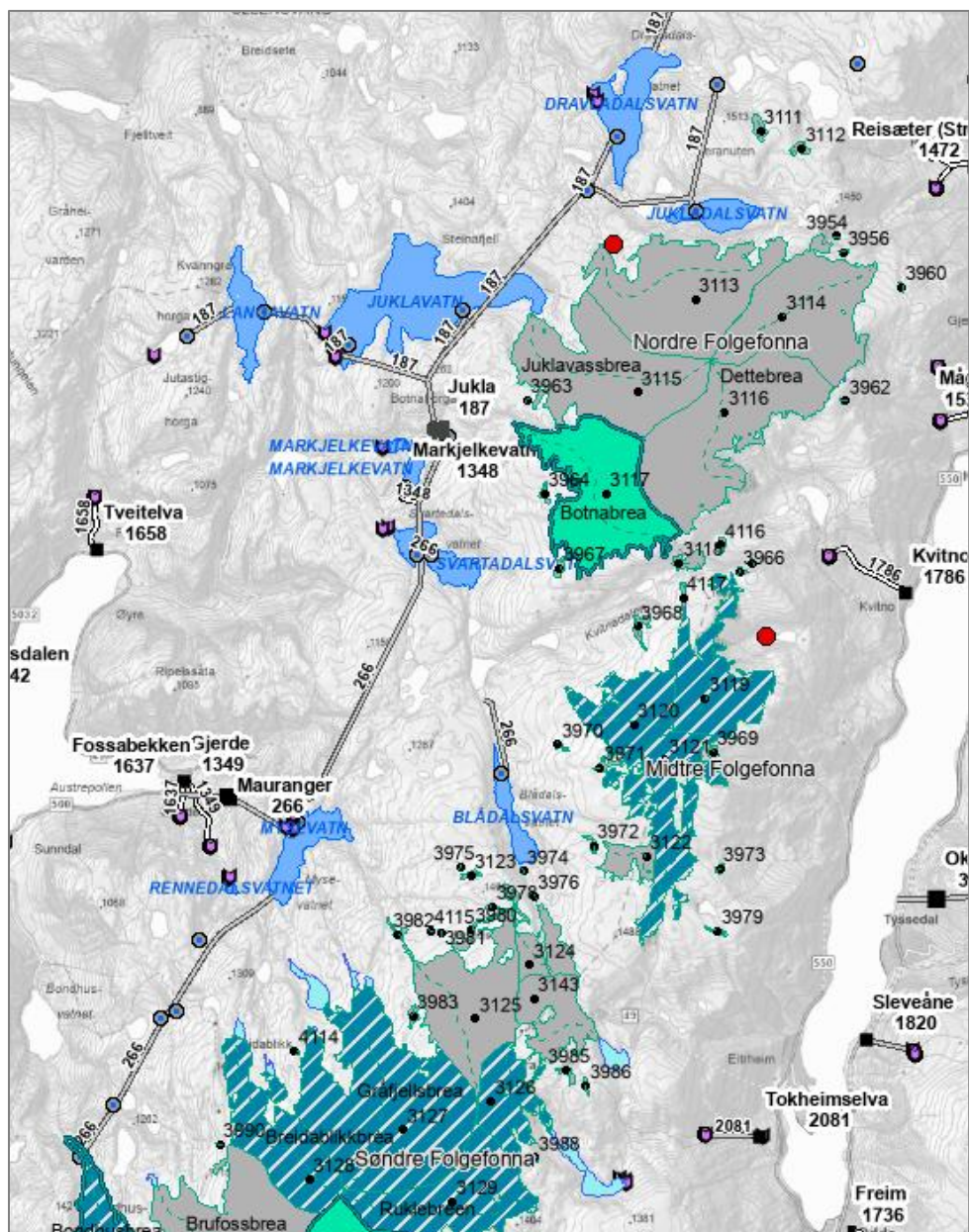
Statkraft har selv uttalt at økonomien i Mauranger 2 er marginal, noe som også kan tale for at samfunnsnyttene er marginal. **Vi mener at Statkraft må legge frem beregninger som viser hvordan kraftproduksjonen i forbindelse med Mauranger 2 vil endres etter hvert som Folgefonna smelter, slik at den fremtidige, beregnede samfunnsnyttene av prosjektet blir tydeligere.**

Vi mener også at Energidepartementet bør legge til grunn at den stramme kraftsituasjonen i Europa – som i dag utgjør den årsaken til at det i det hele tatt er aktuelt for Statkraft å bygge Mauranger 2 – trolig ikke kommer til å vedvare. Her kan det eksempelvis nevnes at *Nuclear Alliance* (en gruppe av 12 EU-land, ledet av Frankrike) jobber for å øke EUs samlede kjernekraftkapasitet til 150 GW allerede innen 2050 – installert effekt for kjernekraft i Europa er i dag, for sammenligning, 148,4 GW⁷. For ytterligere sammenligning, utgjør økt effekt fra Mauranger 2 omtrent 5 promille av 150 GW. Poenget med å nevne dette, er at det er grunn til å tro at dagens energisituasjon i Europa vil endres betydelig i løpet av de kommende tiårene.

Statkraft er et 100 prosent statlig eid selskap, og vi må kunne være trygge på at de investeringene som selskapet foreslår, vil stå seg både i møte med klimaendringer og fremtidig europeisk kraftbehov. Det er derfor viktig at Statkraft legger frem hvilke forutsetninger som ligger til grunn for økonomien i Mauranger 2.

⁶ Kilde: <https://www.bt.no/klima-og-miljoe/i/rl7oW3/isbreen-i-hardanger-smelter>.

⁷ Kilde for dagens kraftproduksjon fra kjernekraft i Europa: <https://www.euronuclear.org/glossary/nuclear-power-plants-in-europe/>. Her står det også at det er 11,6 GW kjernekraft *under bygging* i Europa per september 2026.

Figur 2. Utklipp fra NVE Atlas, der man blant annet ser Nordre Folgefonnas utstrekning/plassering i forhold til de aller fleste magasinene som er bygget i tilknytning til Maurangervassdragene (det er vel bare magasinet Kvanngrovvatnet som ligger utenfor (nord for) kartutsnittet).

Vennlig hilsen,

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Hordaland

v/ koordinator Gunvar Mikkelsen

Forum for Natur og Friluftsliv Hordaland er et samarbeidsforum for natur- og friluftslivsorganisasjoner i Hordaland, som arbeider for å ta vare på natur- og friluftslivsinteressene. Per i dag er det tolv organisasjoner tilsluttet FNF Hordaland: Bergen og Hordaland Turlag (DNT), Naturvernforbundet Hordaland, Norges Jeger- og Fiskerforbund Hordaland, Bergen og Omland Friluftsråd, BirdLife Norge avd. Hordaland, Haugesund Turistforening, Hordaland fylkeskystlag, Norsk Botanisk Forening Vestlandsavdelingen, Sykklistenes Landsforening Bergen og omegn, Voss Utferdslag (DNT), Voss Kajakklubb og Hordaland krins av Norges Speiderforbund. Sammen representerer organisasjonene rundt 54 000 medlemmer.

Vedlegg 1. Austrepolluelva: Mangelfull grunngjeving for mindre strengt miljømål og mogleg brot på vassdirektivet

FNF Hordaland meiner Energidepartementet må be om ei ny vurdering av minstevasføring i Austrepolluelva. NVE si innstilling byggjer på ei føresetnad om at det ikkje bør stillast krav om minstevasføring, samstundes som miljømålet for den sterkt modifiserte vassførekomsten er sett til moderat økologisk potensial (MØP) framfor godt økologisk potensial (GØP). NVE si innstilling omtalar Austrepolluelva som ei sterkt modifisert vassførekomst med mindre strengt miljømål etter vassforskrifta § 10, grunngjeve med at det er «uforholdsmessig kostnadskrevende å nå miljømålet»⁸

Etter vårt syn er det ikkje dokumentert at vilkåra for å redusere miljømålet frå GØP til MØP er oppfylte slik EU sitt vassdirektiv krev.

Artikkel 4(5) i vassdirektivet opnar for mindre strenge miljømål berre når oppnåing av miljømålet er teknisk umogleg eller vil medføre uforholdsmessige kostnader. EU-kommisjonen presiserer i si rettleiing at slike unntak føreset at styresmaktene kan dokumentere at «all feasible and not disproportionately costly measures» er vurderte og at alle gjennomførbare og ikkje uforholdsmessig kostbare tiltak er tekne i bruk før mindre strenge miljømål kan nyttast.⁹

Rettleiinga understrekar vidare at artikkel 4(5) berre kan nyttast når styresmaktene har sikra at det ikkje finst ytterlegare tiltak som er teknisk gjennomførbare og ikkje uforholdsmessig kostbare, og at målet då skal vere den høgaste miljøtilstanden eller det høgaste potensialet som realistisk kan oppnåast. [[EU rettlei...direktivet](#) | [PDF](#)]

Dette dokumentasjonskravet er etter vår vurdering ikkje oppfylt i Austrepolluelva.

NVE viser sjølv til at dei fiskefaglege undersøkingane konkluderer med at fiskeproduksjonen truleg er avgrensa av låge vassføringar gjennom heile året, og at rapporten frå NORCE vurderer det som sannsynleg at auka vassføring gjennom heile året er nødvendig for å betre forholda for laks og sjøaure. NVE si innstilling viser også til at elva har få kulpar, lite skjul og utilstrekkeleg vanndjup ved låge vassføringar, og at det finst forslag om habitatforbetrande tiltak i kombinasjon med endringar i vassføringsregimet. [[NVE innstilling](#) | [PDF](#)]

Samtidig har NVE ikkje gjennomført den vurderinga som artikkel 4(5) krev. Det er ikkje dokumentert at kombinasjonen av minstevasføring og biotiltak ikkje kan bringe vassførekomsten opp mot GØP. Tvert imot anbefaler NVE sjølv at det skal utarbeidast ein tiltaksplan for habitatforbetrande tiltak i Austrepolluelva. Når slike tiltak enno ikkje er utgreidde eller vurderte i kombinasjon med minstevasføring, kan det ikkje konkluderast med at GØP er uopnåeleg.

Det er heller ikkje dokumentert at aktuelle minstevasføringar vil vere uforholdsmessig kostbare i direktivet si tyding. NVE sine eigne berekningar viser at eit slepp på 200 l/s heile året frå Mysevatn vil medføre eit produksjonstap på om lag 11 GWh/år og eit netto noverditap på om lag 93 millionar kroner, medan eit slepp på 200 l/s om vinteren og 500 l/s om sommaren vil medføre eit produksjonstap på om lag 19 GWh/år og eit netto noverditap på om lag 154 millionar kroner.

⁸ NVE (2025): NVEs innstilling. Revisjon av konsesjonsvilkår for reguleringen av Maurangervassdragene, ref. 202016892-60, 18. desember 2025, s. 54.

⁹ Europaparlamentet og Rådet (2000): Direktiv 2000/60/EF av 23. oktober 2000 om fastsetjing av ei ramme for fellesskapstiltak på vasspolitikken område, art. 4 nr. 5.

Desse kostnadene må vurderast opp mot den samla produksjonen frå Maurangeranlegga på om lag 1,4 TWh årleg. NVE legg sjølv til grunn at Maurangeranlegga har ein samla årsproduksjon på om lag 1,4 TWh. NVE har ikkje dokumentert kvifor dei identifiserte kostnadene skal reknast som uforholdsmessige i lys av anlegget si samla kraftproduksjon og økonomi. Etter vår vurdering er dette ein sentral mangel ved grunngjevinga.

EU-kommisjonen understrekar at mindre strenge miljømål ikkje kan byggje på generelle vurderingar eller manglande kunnskap, men må vere baserte på konkrete vurderingar av teknisk gjennomførbarheit og kostnadsforhold. Når NVE samstundes peikar på stor usikkerheit om miljøeffekten og anbefaler vidare tiltaksutgreiing i Austrepolluelva, viser dette etter vårt syn at grunnlaget for å redusere miljømålet ikkje er tilstrekkeleg opplyst¹⁰

Dette er særleg viktig i lys av EU-domstolen si praksis i Weser-saka (C-461/13), der det vart slått fast at miljømåla i artikkel 4 er rettsleg bindande, og at styresmaktene må sikre måloppnåing eller dokumentere at vilkåra for unntak er oppfylte før vedtak blir fatta. Også EU-kommisjonen si rettleiing understrekar at avgjerder skal byggje på forsvarleg dokumentasjon og at mindre strenge miljømål berre kan nyttast når vilkåra i artikkel 4(5) er dokumenterte¹¹.

På denne bakgrunnen meiner FNF at Energidepartementet må be om ei ny vurdering av Austrepolluelva. Ei slik vurdering må dokumentere:

- om minstevassføring kombinert med habitatforbetrande tiltak kan bringe vassførekomsten nærare GØP,
- om aktuelle tiltak faktisk er teknisk umoglege,
- om kostnadene reelt sett kan karakteriserast som uforholdsmessige etter artikkel 4(5), og
- kvifor mindre strengt miljømål eventuelt er rettsleg forsvarleg.

Tilsvarande vurderingar må etter vårt syn også gjennomførast for alle andre elvestrekningar i Maurangerrevisjonen der NVE ikkje har tilrådd minstevassføring, og der miljømåla i vassdirektivet heilt eller delvis er fråvikne. Vassdirektivet føreset at kvar enkelt vassførekomst blir vurdert konkret, og at mindre strenge miljømål berre kan nyttast når vilkåra for unntak er dokumenterte for den aktuelle vassførekomsten. Ei slik dokumentasjon går ikkje fram av innstillinga.

Dag Sandvik

Naturvernansvarleg i Bergen og Hordaland Turlag

¹⁰ Europakommisjonen (2026): Commission Notice – Guidance for the implementation of the Water Framework Directive during the permitting of new projects and existing activities with a particular focus on the mining sector, C/2026/2836, særleg s.11–13.

¹¹ EU-domstolen (2015): Dom 1. juli 2015, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland e.V. mot Bundesrepublik Deutschland, C-461/13, ECLI:EU:C:2015:433, særleg avsnitt 43, 48–51 og 68–70. avsn. 43, 48–51 og 68–70.

Vedlegg 2. Mauranger 2 og krava i vassdirektivet (WFD)

FNF Hordaland meiner Energidepartementet må krevje ei langt grundigare vurdering av Mauranger 2 opp mot vassdirektivet før det kan fattast vedtak om konsesjon. NVE har behandla søknaden om Mauranger 2 parallelt med vilkårsrevisjonen og legg til grunn at prosjektet kan inngå i eitt felles vilkårssett og manøvreringsreglement for Maurangervassdraget. Samstundes meiner vi at det ikkje går fram av det tilgjengelege grunnlaget¹² at prosjektet er vurdert etter den rettslege standarden som følgjer av Weser-dommen¹³ og EU-kommisjonen si rettleiing¹⁴ for gjennomføring av artikkel 4 nr. 7 i vassdirektivet¹⁵.

FNF Hordaland har tidlegare peika på at Weser-dommen krev vurderingar på nivået til det enkelte kvalitetselement i vassførekomsten, og ikkje berre overordna vurderingar av samla miljøtilstand. FNF vil peika særleg på at dette har betydning både for forringingsvurderinga etter vassforskrifta § 4 og for eventuell bruk av unntaksregelen i § 12.

Etter vårt syn er dette avgjerande også i Mauranger 2-saka. Dersom prosjektet kan påverke hydrologi, habitat, vassføring, vandringsforhold, temperaturforhold eller andre kvalitetselement i dei berørte vassførekomstane, må det først avklarast om eitt eller fleire kvalitetselement vil bli forringa eller om prosjektet kan hindre måloppnåing. Først etter ei slik vurdering kan ein eventuelt gå vidare til vurdering av unntak etter § 12. Ei avveging mellom samfunnsnytte og miljøulempere føreset at miljøulempene først er identifiserte og vurderte etter korrekt metodikk.

Dette er særleg viktig fordi Mauranger 2 inneber nye overføringar, nye inntak og endringar i vassføringsregimet i eit område der fleire vassførekomstar allereie er sterkt modifiserte og der fleire ikkje oppnår miljømåla sine. NVE viser sjølv til at prosjektet omfattar nye overføringar frå mellom anna Blådalsvatn, Botnane og Bukkaspelvatnet til Juklavatn og vidare til nytt Mauranger 2 kraftverk.

FNF Hordaland meiner derfor at det må dokumenterast særskilt:

- korleis kvart einskilt kvalitetselement i dei berørte vassførekomstane blir påverka,
- om prosjektet kan medføre forringing etter Weser-kriteria,
- kva samla (kumulative) verknader som oppstår når Mauranger 2 blir vurdert saman med eksisterande reguleringar,
- kva avbøtande tiltak som er nødvendige for å unngå eller redusere forringing,
- og om miljømåla i vassdirektivet framleis kan nåast etter at prosjektet er gjennomført.

¹² NVE (2025): NVEs innstilling. Revisjon av konsesjonsvilkår for reguleringen av Maurangervassdragene, ref. 202016892-60, 18. desember 2025.

¹³ EU-domstolen (2015): Dom 1. juli 2015, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland e.V. mot Bundesrepublik Deutschland, C-461/13, ECLI:EU:C:2015:433, særleg avsnitt 43, 48–51 og 68–70.

¹⁴ Europakommisjonen (2017): CIS Guidance Document No. 36, Exemptions to the Environmental Objectives according to Article 4(7), særleg s. 24–27, 35–36, 38–43 og 49–63.

¹⁵ Europakommisjonen (2017): CIS Guidance Document No. 36, Exemptions to the Environmental Objectives according to Article 4(7), særleg s. 24–27, 35–36, 38–43 og 49–63.

Dersom det blir konkludert med at Mauranger 2 medfører forringing eller hindrar måloppnåing, må Energidepartementet krevje ei fullstendig vurdering etter vassforskrifta § 12. Ei slik vurdering kan ikkje byggje på ein generell føresetnad om at ny vasskraftproduksjon automatisk er av «overordna allmenn interesse». Ein må lesa EU-kommisjonen si CIS Guidance Document No. 36¹⁶ slik at vasskraft ikkje automatisk oppfyller dette vilkåret, men at dette må vurderast konkret i kvar enkelt sak. Alternative løysingar, alternative lokaliseringar, energieffektiviseringstiltak og andre former for energiproduksjon skal vurderast før unntak kan akseptast. Tilsvarande må det dokumenterast at alle praktisk gjennomførbare avbøtande tiltak er vurderte. Dette omfattar mellom anna økologisk vassføring og andre tiltak som kan redusere miljøskadane.

Etter FNF Hordaland sitt syn inneber dette at Energidepartementet ikkje bør leggje NVEs nytte- og kostnadsvurderingar til grunn før det er dokumentert at forringingsvurderinga er gjennomført i samsvar med Weser-dommen. Utan ei slik vurdering er det ikkje mogleg å gjennomføre den avveginga mellom samfunnsnytte og miljøulempar som vassdirektivet legg opp til.

FNF Hordaland ber derfor Energidepartementet om å krevje ei ny og eksplisitt vurdering av Mauranger 2 opp mot vassdirektivet sitt artikkel 4-regime, inkludert Weser-kriteria og krava i CIS Guidance Document No. 36, før det blir fatta endeleg vedtak i saka. Dette vil vere nødvendig for å sikre at avgjerda er i samsvar med EØS-retten og byggjer på eit tilstrekkeleg og rettsleg korrekt kunnskapsgrunnlag.

Dag Sandvik

Naturvernansvarleg i Bergen og Hordaland Turlag

¹⁶ Europakommisjonen (2017): CIS Guidance Document No. 36, Exemptions to the Environmental Objectives according to Article 4(7), s.59-60.

Vedlegg 3. Lenker til tidligere uttalelser fra organisasjonene.

Høringsuttalelse **FNF Hordaland** til Mauranger 2 (3. mars 2023):

https://fnf-nett.no/uttalelser-horinger/wp-content/uploads/sites/19/2023/03/Mauranger-2_Horingsuttalelse-fra-FNF-Hordaland.pdf

Høringsuttalelse fra **FNF Hordaland** til vilkårsrevisjonen (15. juli 2023):

https://fnf-nett.no/hordaland/wp-content/uploads/sites/19/2023/07/Vilkarsrevisjon-Mauranger_uttalelse-fra-FNF-Hordaland_150723.pdf

Innspill fra **FNF Hordaland**, etter befaring i regi av NVE (6. oktober 2023):

https://fnf-nett.no/uttalelser-horinger/wp-content/uploads/sites/19/2023/10/Innspill-til-NVE_FNF-Hordaland_061023_.pdf

Høringsuttalelse fra **Bergen og Hordaland Turlag** til Mauranger 2 (27. februar 2023):

<https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/a63bd97f-f990-424b-ae1e-af711a919255/202211253/3431503>

Høringsuttalelse fra **Bergen og Hordaland Turlag** til vilkårsrevisjonen (28. juni 2023):

<https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/46c464a4-c1cf-4a2b-b305-419382456fa3/202016892/3434340>

Høringsuttalelse fra **Naturvernforbundet i Kvam** til Mauranger 2 (3. mars 2023):

<https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/61287b8b-d3eb-4d3f-890e-08293a0b9137/202211253/3431569>

Høringsuttalelse fra **Naturvernforbundet Hardanger** til vilkårsrevisjonen (datert 3. august 2023):

<https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/07f9a708-b17d-418f-9901-0d6b2aa34dc7/202016892/3434613>

Høringsuttalelse fra **Kvinnherad Turlag** til Mauranger 2 (udatert):

<https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/a63bd97f-f990-424b-ae1e-af711a919255/202211253/3431503>

Høringsuttalelse fra **Kvinnherad Turlag** til vilkårsrevisjonen (udatert):

<https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/d429f00a-9724-40fa-8eaa-806b32a97637/202016892/3434342>